



KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

Ligji Nr. 02/L-37

PËR PËRDORIMIN E GJUHËVE

Kuvendi i Kosovës

Në bazë Kreut 5.4 (a), 5.7, 9.1.26 (a) të Kornizës Kushtetuese për Vetëqeverisje të Përkohshme në Kosovë (Rregullorja e UNMIK-ut nr. 2001/9 e datës 15 maj 2001, dhe

me qëllim të respektimit të identitetit gjuhësor të të gjithë personave dhe me qëllim të krijimit të një mjedisi për të gjitha komunitetet që të shprehin dhe të ruajnë identitetin e tyre gjuhësor,

duke u bazuar në Konventën Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike, në Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe të Lirive Themelore dhe në Protokollin e saj, Konventën Kornizë për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare, Kartën Evropiane për Gjuhët Rajonale ose Minoritare, dhe

dhe duke pasur parasysh Rekomandimet e Hagës lidhur me të drejtat e shkollimit të pakicave kombëtare dhe Rekomandimet e Oslos lidhur me të drejtat gjuhësore të pakicave kombëtare, Udhëzimet mbi përdorimin e gjuhëve minoritare në mediat transmetuese, si dhe me qëllim që të rregullojë përdorimin e gjuhëve,

Miraton:

LIGJIN PËR PËRDORIMIN E GJUHËVE

PJESA E PARË

Dispozitat e përgjithshme
Neni 1

1.1. Qëllimi i këtij ligji është që të sigurojë:

- i. Përdorimin e gjuhëve zyrtare, si dhe të gjuhëve të komuniteteve, gjuha amtare e të cilave nuk është gjuhë zyrtare, në institucionet e Kosovës, në ndërmarrje dhe organizata të tjera që realizojnë funksione dhe shërbime publike;
- ii. Status të barabartë të gjuhës shqipe dhe serbe si gjuhë zyrtare në Kosovë, të drejta të barabarta sa i përket përdorimit të tyre në të gjitha institucionet e Kosovës;
- iii. Të drejtën e të gjitha komuniteteve të Kosovës për të ruajtur, mbrojtur dhe promovuar identitetin e tyre gjuhësor;
- iv. Karakterin shumë gjuhësor të shoqërisë kosovare, që paraqet vlerat e saj unike shpirtërore, intelektuale, historike dhe kulturore.

1.2. Në nivelin komunal, gjuhët e tjera të bashkësive, si gjuha turke, boshnjake dhe rome, do të jenë gjuhë në përdorim zyrtar, sipas kushteve të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 2

2.1. Gjuha shqipe dhe gjuha serbe dhe alfabetet e tyre janë gjuhë zyrtare në Kosovë dhe kanë status të barabartë në institucionet e Kosovës.

2.2. Të gjithë personat kanë të drejta të barabarta në lidhje me përdorimin e gjuhëve zyrtare në institucionet e Kosovës.

2.3. Në komunat e banuara nga një bashkësi, gjuha amtare e të cilës nuk është gjuhë zyrtare dhe e cila përbën së paku 5 përqind të popullsisë së përgjithshme të asaj komune, gjuha e asaj bashkësie do të ketë statusin e gjuhës zyrtare në atë komunë dhe do përdoret barabartë me gjuhët zyrtare. Pavarësisht kësaj që u tha më lartë, në mënyrë të veçantë, në komunën e Prizrenit gjuha Turke do të ketë statusin e gjuhës zyrtare.

2.4. Në ato komuna ku jeton një bashkësi, gjuha amtare e së cilës nuk është njëra nga gjuhët zyrtare në Kosovë dhe e cila përfaqëson më shumë se tre (3) përqind të popullatës së përgjithshme të komunës, gjuha e asaj bashkësie do të ketë statusin e gjuhës në përdorim zyrtar në atë komunë dhe do të jetë në përdorim të barabartë në pajtim me dispozitat e përcaktuara në nenin 8 të këtij ligji. Përveç kësaj, një bashkësi, gjuha e së cilës me traditë është folur në një komunë, do të ketë statusin e gjuhës në përdorim zyrtar në atë komunë. Lidhur me këtë çështje, komunat do të miratojnë rregullore të hollësishme brenda 6 muajve pas hyrjes së këtij ligji në fuqi, në pajtim me nenin 35 të këtij ligji.

2.5. Institucionet e Kosovës do të sigurojnë të drejtat gjuhësore të personave që iu takojnë komuniteteve gjuha amtare e të cilëve nuk është gjuhë zyrtare, në pajtueshmëri me dispozitat e këtij ligji.

Neni 3

3.1. Çdo person ka të drejtën e lirisë së shprehjes. Kjo e drejtë përfshin lirinë për të pranuar, kërkuar dhe për të dhënë informata dhe ide në gjuhën e zgjedhur, pa ndërhyrje. Pranimi i lirë i transmetimit tejkufitar, qoftë i drejtpërdrejtë apo nëpërmjet të ritransmetimit apo riemetimit nuk ndalohet në baza të gjuhës. Ushtrimi i kësaj lirie mund t'u nënshtrohet kufizimeve të tilla, që janë në pajtueshmëri me traktatet ndërkombëtare obliguese të të drejtave të njeriut.

3.2. Çdo person ka të drejtën për barazi para ligjit dhe të mbrojtjes së barabartë nga ligji. Ndalohet çdo diskriminim në baza gjuhësore.

PJESA E DYTË Dispozitat e veçanta

Përdorimi i gjuhëve në institucionet qendrore

Neni 4

4.1. Në institucionet qendrore të Kosovës zbatohet barazia e gjuhëve zyrtare.

4.2. Çdo person ka të drejtë të komunikojë dhe të pranojë shërbimet në dispozicion dhe dokumentet publike nga institucionet qendrore të Kosovës në cilëndo gjuhë zyrtare. Të gjitha institucionet qendrore kanë për detyrë të sigurojnë që çdo person mund të

komunikojë dhe mund të pranojë shërbimet në dispozicion dhe dokumentet publike nga organet dhe institucionet e tyre në cilëndo gjuhë zyrtare.

4.3. Gjuhët zyrtare përdoren në baza të barabarta në takime dhe në punën e institucioneve qendrore. Institucionet qendrore do të mundësojnë përkthimin nga një gjuhë zyrtare në tjetrën, nëse kërkohet një përkthim i tillë, për takimet e institucioneve qendrore, si dhe në takimet publike të organizuara nga këto institucione.

4.4. Anëtarët e Qeverisë, gjuha amtare e të cilëve nuk është gjuhë zyrtare, kanë të drejtë të përdorin gjuhën e tyre amtare në takimet e institucioneve qendrore dhe në takimet publike të organizuara nga këto institucione. Nëse kërkohet, institucionet qendrore sigurojnë përkthimin.

4.5. Shënimet dhe dokumentet zyrtare do të mbahen dhe nxirren në gjuhët zyrtare.

4.6. Emrat zyrtarë të institucioneve qendrore paraqiten në gjuhët zyrtare si dhe në gjuhët zyrtare të komunës.

4.7. Institucionet qendrore duhet të sigurojnë që mjedisi i tyre i punës të kontribuojë në përdorimin efektiv të gjuhëve zyrtare si dhe të mundësojë përdorimin e cilësdo gjuhë zyrtare nga zyrtarët dhe punëtorët e tyre.

Neni 5

5.1. Gjuhët zyrtare përdoren në baza të barabarta në punë, në debate dhe në procedurat e tjera të Kuvendit të Kosovës dhe të komisioneve të tij. Mjetet duhet të ofrohen në dispozicion për përkthim simultan nga një gjuhë zyrtare në tjetrën për debatet dhe procedurat e tjera të Kuvendit të Kosovës dhe të komisioneve të tij.

5.2. Anëtarët e Kuvendit të Kosovës, gjuha amtare e të cilëve nuk është gjuhë zyrtare kanë të drejtë të përdorin gjuhën e tyre amtare në punën dhe në takimet e Kuvendit të Kosovës dhe të komisioneve të tij, si dhe në takimet publike të organizuara nga Kuvendi i Kosovës. Mjetet duhet të sigurohen për të mundësuar përkthimin nga dhe në gjuhën e anëtarit, nëse kërkohet një shërbim i tillë. Çdo dokument i dorëzuar nga anëtari i tillë përkthehet në gjuhët zyrtare dhe të gjitha përgjigjet e kërkuara të kthehen në gjuhën e përdorur nga ana e tij.

5.3. Dokumentet zyrtare si dhe të dhënat zyrtare të debateve dhe të procedurave të tjera të Kuvendit të Kosovës dhe të komisioneve të tij, mbahen dhe nxirren në gjuhët zyrtare.

5.4. Të gjitha ligjet e miratuara nga Kuvendi i Kosovës, nxirren dhe publikohen në gjuhët zyrtare. Versionet në gjuhët zyrtare janë të barasvlershme. Të gjitha ligjet e shpallura publikohen në gjuhën boshnjake dhe turke.

Neni 6

Personat që i takojnë një komuniteti, gjuha amtare e të cilit nuk është gjuhë zyrtare, kanë të drejtë të paraqesin shkresat në mënyrë të shkruar dhe gojore, në institucionin e Ombudspersonit si dhe të pranojnë përgjigjen në gjuhën e tyre amtare nga institucioni përkatës.

Përdorimi i gjuhëve në institucionet komunale

Neni 7

7.1. Në institucionet komunale zbatohet barazia e gjuhëve zyrtare të komunës.

7.2. Çdo person ka të drejtë të komunikoj dhe të pranojë shërbimet e mundshme dhe dokumentet publike nga institucionet komunale dhe nga zyrtarët në cilëndo gjuhë zyrtare. Çdo organ përfaqësues dhe ekzekutiv komunal ka për detyrë të sigurojë se çdo person mund të komunikojë dhe të pranojë shërbimet në dispozicion dhe dokumentet publike nga çdo institucion dhe organ komunal në cilëndo gjuhë zyrtare.

7.3. Gjuhët zyrtare përdoren në baza të barabarta në takimet dhe në punën e organeve përfaqësuese dhe ekzekutive komunale. Institucionet komunale do të mundësojnë përkthimin nga një gjuhë zyrtare në tjetrën, nëse kjo kërkohet, në takimet e këtyre organeve përfaqësuese dhe ekzekutive komunale, po ashtu edhe në takimet publike të organizuara nga komuna.

7.4. Shënimet e takimeve dhe shënimet zyrtare të organeve përfaqësuese dhe ekzekutive komunale, regjistrat publikë dhe dokumente të tjera zyrtare, mbahen dhe lëshohen në të gjitha gjuhët zyrtare të komunës.

7.5. Institucionet komunale duhet të sigurojnë që mjedisi i tyre i punës të kontribuojë në përdorimin efektiv të gjuhëve zyrtare si dhe të mundësojë përdorimin e cilëndo gjuhë zyrtare nga zyrtarët dhe punëtorët e tyre.

7.6. Rregulloret dhe aktet plotësuese të miratuara nga institucionet komunale nxirren dhe publikohen në gjuhët zyrtare të komunës. Versionet në gjuhët zyrtare janë të barasvlershme.

Neni 8

8.1. Në komunat, personat të cilët iu takojnë komuniteteve, gjuha e të cilëve është në përdorim zyrtar, në pajtueshmëri me nenin 2.4, kanë të drejtën të paraqesin të gjitha kërkesat dhe dokumentet në formë të shkruar apo gojore si dhe të pranojnë përgjigjet në gjuhën e tyre nga institucionet dhe nga zyrtarët komunalë, nëse ata kërkojnë kështu.

8.2. Çdo organ përfaqësues dhe ekzekutiv komunal ka për detyrë të sigurojë që personat e tillë të mund të paraqesin kërkesat dhe dokumentet në formë të shkruar apo gojore si dhe të marrin përgjigjet në gjuhën e tyre.

8.3. Rregulloret komunale si dhe aktet ndihmëse duhet të nxirren dhe të publikohen në gjuhët e komuniteteve të tilla, nëse atë e kërkojnë.

8.4. Në punën dhe në takimet e organeve përfaqësuese komunale dhe komiteteve të tyre, si dhe në takimet publike të organizuara nga komuna, anëtarët e të cilave iu takojnë komuniteteve, gjuha amtare e të cilave nuk është gjuhë zyrtare, kanë të drejtë të përdorin gjuhën e tyre në punë dhe në takimet e organeve përfaqësuese të komunës, dhe komiteteve të tyre si dhe në takimet publike të organizuara nga komuna. Mjetet duhet të sigurohen për të mundësuar përkthimin nga dhe në gjuhën e anëtarit, nëse kërkohet një shërbim i tillë. Çdo dokument i dorëzuar nga anëtari i tillë përkthehet në gjuhët zyrtare dhe të gjitha përgjigjet e kërkuara do të kthehen në gjuhën e përdorur nga ana e tij.

Neni 9

9.1. Emrat zyrtarë të institucioneve dhe të organeve komunale paraqiten në gjuhët zyrtare dhe në gjuhët që kanë statusin e gjuhës zyrtare sipas nenit 2.3.

9.2. Shenjat zyrtare që shënojnë apo përfshijnë emrat e komunave, fshatrave, rrugëve, rrugicave dhe të vendeve të tjera publike, paraqiten në gjuhët zyrtare dhe në gjuhët e komuniteteve, gjuha e të cilave ka statusin e gjuhës zyrtare në komunë, në pajtueshmëri me nenin 2.3.

Neni 10

Ministria për Administrim të Qeverisjes Lokale nxjerr udhëzim administrativ, që përcakton procedurat sipas të cilave komunitetet mund të shprehin kërkesat e tyre në pajtueshmëri me nenet 8.1, 8.2, 8.3 dhe 9.1 të këtij ligji 90 ditë pas shpalljes së këtij ligji.

Përdorimi i gjuhëve në ndërmarrjet publike

Neni 11

11.1. Në ndërmarrjet që janë në pronësi publike dhe në ndërmarrjet në pronësi shoqërore aplikohet barazia e gjuhëve zyrtare.

11.2. Çdo person ka të drejtë të komunikojë dhe të pranojë shërbimet dhe dokumentet nga ndërmarrjet në pronësi publike dhe nga ndërmarrjet në pronësi shoqërore në cilëndo nga gjuhët zyrtare.

11.3. Çdo ndërmarrje e tillë ka për detyrë të sigurojë që çdo person të mund të komunikojë dhe të pranojë shërbimet dhe dokumentet në cilëndo gjuhë zyrtare.

Përdorimi i gjuhëve në procedurat gjyqësore

Neni 12

12.1. Gjuhët zyrtare përdoren në mënyrë të barabartë në procedurat gjyqësore.

12.2. Gjykatat dhe organet për ndjekje penale, si dhe autoritetet e tjera të përfshira në procedurë penale dhe në procedurat e tjera gjyqësore, sigurojnë që çdo person që merr pjesë në procedurat penale si dhe në procedura të tjera gjyqësore mund të përdorë gjuhën zyrtare të cilën ai/ajo e zgjedh.

Neni 13

13.1. Gjykatat zhvillojnë procedurat në gjuhën zyrtare apo në gjuhët zyrtare të zgjedhura nga palët në procedura. Me kërkesën e palës në procedura, pajisjet duhet të sigurohen për përkthim simultan, duke përfshirë dëshmitë e dhëna, nga njëra gjuhë zyrtare në tjetrën.

13.2. Gjykatat mund të sigurojnë pajisjet për përkthim simultan të procedurave, duke përfshirë dëshmitë e dhëna, nga një gjuhë zyrtare në tjetrën, atëherë kur konsiderojnë se procedurat të jenë në interesin e përgjithshëm publik.

Neni 14

Gjykatat kanë për detyrë të lëshojnë dokumente të cilat kanë të bëjnë me procedurat në gjuhën (t) zyrtare të zgjedhur për procedurë dhe në gjuhë të tjera zyrtare nëse kërkohet nga cilado palë në procedurë apo nëse sipas pikëpamjes së gjykatës kjo do t'i shërbente interesit të përgjithshëm publik.

Neni 15

15.1. Çdo person që është i arrestuar apo i akuzuar për vepër penale dhe që nuk flet ose nuk kupton gjuhën(t) e procedurave ka të drejtën të njoftohet me kohë rreth arsyeve të arrestimit dhe për çdo akuzë kundër tij apo saj në gjuhën të cilën e kupton personi.

15.2. Personat që i takojnë komunitetit, gjuha amtare e të cilit nuk është gjuhë zyrtare, ka të drejtën të informohet me kohë rreth arsyeve për arrestimin e tyre dhe për çdo akuzë kundër tyre në gjuhën amtare të tyre.

Neni 16

16.1. Çdo person që merr pjesë në procedurat penale dhe në procedura të tjera gjyqësore, i cili nuk flet ose nuk kupton gjuhën (t) e procedurave, ka të drejtë të përdorë gjuhën e tij apo të saj në procedura.

16.2. Personat që i takojnë komunitetit, gjuha amtare e të cilit nuk është gjuhë zyrtare dhe që marrin pjesë në procedura penale dhe procedurë penale dhe në procedurat tjera gjyqësore, kanë të drejtë të përdorin gjuhën e tyre amtare në procedura.

16.3. Gjykata dhe organet për ndjekje penale si dhe autoritetet e tjera të përfshira në procedurë penale, duhet të ofrojnë ndihmën me përkthyes pa pagesë për personat e cekur në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni.

Neni 17

17.1. Çdo person që merr pjesë në procedura penale, i cili nuk flet ose nuk kupton gjuhën(t) e procedurave, ka të drejtë të paraqesë shkresat, të dëshmojë dhe të dëgjojë faktet e rastit dhe të çdo dëshmie kundër tij apo saj, në gjuhën e folur nga ai apo ajo.

17.2. Personat që i takojnë komunitetit, gjuha amtare e të cilit nuk është gjuhë zyrtare dhe që marrin pjesë në procedura penale, kanë të drejtën të paraqesin shkresat, të dëshmojnë dhe të dëgjojnë faktet për rastin dhe çdo dëshmie kundër tyre, në gjuhën e tyre amtare.

17.3. Gjykatat apo organet për ndjekje penale, si dhe autoritetet e tjera të përfshira në procedurën penale, duhet të ofrojnë ndihmën me përkthyes pa pagesë për personat e cekur në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni.

Neni 18

Institucionet penale dhe të burgut duhet të sigurojnë që personeli i tyre të flasë gjuhën(t) e numrit më të madh të të burgosurve, apo gjuhën(t) të cilën e kuptojnë ata. Përkthimi në gjuhën që është e kuptueshme nga një person i burgosur duhet të ofrohet atëherë kur ka nevojë.

Përdorimi i gjuhëve në arsim Neni 19

- 19.1. Gjuhët e ligjërimit në arsimin publik duhet të jenë në pajtim me dispozitat e Kornizës Kushtetuese dhe të ligjeve nga lëmi i arsimit.
- 19.2. Çdo person ka të drejtë të zgjedhë, si dhe të zgjedhë për fëmijën e vet, gjuhën e vet të preferuar zyrtare për mësim.
- 19.3. Çdo person ka të drejtë të regjistrohet, si dhe të regjistrojë fëmijën e vet, në shkollën ku gjuha e tij e zgjedhur zyrtare është gjuhë e mësim.
- 19.4. Në komunat ku gjuha e zgjedhur zyrtare e personit nuk përdoret nga asnjë shkollë në mësim, do të përcaktohen dispozita përkatëse për të siguruar mësimin e duhur në gjuhën e tyre të zgjedhur zyrtare. Hollësitë për implementim përcaktohen nga Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë.

Neni 20

- 20.1. Në zonat e banuara me persona që i takojnë komunitetit, gjuha amtare e të cilit nuk është gjuhë zyrtare, personat që i takojnë këtij komuniteti kanë të drejtë të mësojnë në gjuhën e tyre amtare në shkollat publike arsimore.
- 20.2. Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë përmes një udhëzimi administrativ do të përcakton detajet për zbatimin e së drejtës së përcaktuar sipas paragrafit 20.1.

Neni 21

- 21.1. Në shkollat fillore dhe të mesme, ku gjuha e mësimit nuk është gjuhë zyrtare nxënësit gjithashtu mësojnë një gjuhë zyrtare të cilën e zgjedhin.
- 21.2. Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë përmes një udhëzimi administrativ përcakton procedurat sipas të cilave personat mund të deklarojnë se cilën gjuhë zyrtare dëshirojnë ta mësojnë gjatë shkollimit të mesëm.

Neni 22

- 22.1. E drejta e personave për të themeluar institucione arsimore private me mësim në gjuhën amtare është e garantuar në Kosovë.
- 22.2. Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë vendos procedurën për regjistrim të institucioneve arsimore private të tilla.

Neni 23

- 23.1. Gjuhët zyrtare të Kosovës janë gjuhë parësore të mësimit në universitetet publike.
- 23.2. Rregullat detaje të përdorimit të gjuhëve zyrtare dhe të çdo gjuhe tjetër, në programet arsimore, përcaktohen nga universitetet përmes akteve të tyre.
- 23.3. Në trajnimin e arsimtarëve, interpretuesve dhe të përkthyesve në gjuhët e komuniteteve, universitetet përshtatin përdorimin e gjuhëve të komuniteteve si gjuhë të mësim.

23.4. Përdorimi i gjuhës në administratën universitare përcaktohet nga universitetet përmes rregulloreve të tyre, që duhet t'iu përshtaten dispozitave të këtij ligji.

Neni 24

24.1. Nxënësi së bashku me prindin e tij apo të saj vendos se në cilën gjuhë zyrtare do të mbahen shënimet shkollore dhe lëshohen raportet e tij apo të saj, nga ana e institucionit arsimor në të cilin ata vijnë. Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë përmes udhëzimit administrativ vendos procedurën sipas së cilës personat deklarojnë se në cilën gjuhë zyrtare dëshirojnë të mbahen shënimet e tyre.

24.2. Ministria e Arsimit, Shkencës dhe e Teknologjisë përcakton procedurat për lëshimin e certifikatave shkollore në gjuhët zyrtare të Kosovës nëpërmjet një udhëzimi administrativ 90 ditë pas shpalljes së këtij Ligji.

24.3. Nxënësi i cili arsimohet sipas nenit 20.1 ka të drejtë t'i ketë shënimet e tyre shkollore të mbajtura si dhe raportet dhe certifikatat të lëshuara, në gjuhën amtare të tij/saj, përpos gjuhëve zyrtare.

Përdorimi i gjuhëve në Media Neni 25

Çdo person ka të drejtë të themelojë medie në gjuhën të cilën ai/ajo e zgjedh në përputhje me ligjin në fuqi.

Neni 26

26.1. Transmetuesit publik avancojnë diversitetin kulturor dhe karakterin shumë gjuhësor në Kosovë në përputhje me ligjin në fuqi.

26.2. Komunitetet kanë të drejtë të kenë kohën për transmetim të programeve në gjuhën e tyre në Transmetues publik, në pajtim me ligjin në fuqi.

26.3. Përdorimi i gjuhëve gjatë transmetimit në Transmetues publik, koha e transmetimit dhe programet në nenin 26.2 përcaktohen me një ligj tjetër, duke marrë plotësisht në konsideratë të drejtat dhe intereset e anëtarëve të komunitetit për të patur mundësi dhe qasje të barabartë në informatë.

Emrat personal Neni 27

27.1. Emri dhe mbiemri i personit regjistrohet në regjistrat publikë, në dokumentet për identifikim personal dhe në dokumente të tjera zyrtare në sistemin me shkrim në gjuhët zyrtare të zgjedhur nga ai person.

27.2. Personat që i takojnë komunitetit, gjuha amtare e të cilit nuk është gjuhë zyrtare, do të kenë të drejtën të regjistrojnë formën origjinale të emrit dhe mbiemrit të tyre në shkrimin dhe në pajtueshmëri me traditat dhe sistemin linguistik të gjuhës së tyre, si në regjistrat publikë, në dokumente për identifikim personal dhe në dokumente të tjera zyrtare, si dhe kjo formë do të përdoret nga zyrtarët publikë.

Liria linguistike

Neni 28

Të gjithë personat kanë të drejtë të themelojnë dhe mbajnë subjekte juridike siç janë shoqatat kulturore dhe ndërmarrjet e biznesit në gjuhën e tyre, përfshirë këtu edhe shfaqjen e këtyre emrave në bazë të traditës së tyre dhe sistemit gjuhësor.

Përdorimi i gjuhëve zyrtare në sferën private

Neni 29

29.1. Çdo person ka të drejtë të veprojë në ndërmarrjet private, institucionet private, shoqatat, organizatat apo aktivitetet e vetëpunësimit në gjuhën apo gjuhët sipas zgjidhjes së tyre.

29.2. Kur gjuha në rastet e numëruara në paragrafin 1 nuk është njëra nga gjuhët zyrtare, institucionet e Kosovës kërkojnë një përdorim shtesë të gjuhëve zyrtare, kur aktivitetet e tyre ndikojnë në interesin legjitim publik siç është rendi publik, siguria publike, shëndeti, apo mbrojtja e të drejtave të personave të tjerë si dhe për qëllime të mbikëqyrjes së administratës publike.

Neni 30

30.1. Në ndërmarrjet që kryejnë shërbime publike aplikohet barazia e gjuhëve zyrtare në kryerjen e këtyre shërbimeve.

30.2. Çdo person ka të drejtë të komunikojë dhe të pranojë shërbimet dhe dokumentet nga ndërmarrjet që kryejnë shërbime publike në cilëndo gjuhë zyrtare. Çdo ndërmarrje e tillë ka për detyrë të sigurojë që çdo person të mund të komunikojë dhe të pranojë shërbimet dhe dokumentet në cilëndo gjuhë zyrtare.

30.3. Në komunat e banuara nga komunitetet, gjuha e të cilave gëzon statusin e gjuhës që flitet në komunë, vlejnë dispozitat e neneve 30.1 dhe 30.2.

PJESA E TRETË

Zbatimi

Neni 31

Qeveria e Kosovës dhe institucionet e tjera do të miratojnë masat për promovimin e përdorimit dhe statusit të barabartë të gjuhëve zyrtare si dhe për të siguruar mbrojtjen, ruajtjen dhe promovimin e gjuhëve të komuniteteve, gjuha amtare e të cilave nuk është gjuhë zyrtare.

Komisioni i gjuhëve
Neni 32

32.1. Me qëllim të ruajtjes, promovimit, apo mbrojtjes së gjuhëve zyrtare dhe statusit të barabartë të tyre në Kosovë, si dhe për të siguruar mbrojtjen e gjuhëve të komuniteteve, gjuha amtare e të cilave nuk është gjuhë zyrtare, Qeveria e Kosovës do të themelojë Komisionin e Gjuhëve për mbikëqyrjen e zbatimit të këtij ligji.

32.2. Komisioni i gjuhëve do të marrë masa dhe veprime brenda kompetencave të tij për të siguruar njohjen e statusit të barabartë të gjuhëve zyrtare në përputhshmëri me këtë ligj.

32.3. Komisioni i gjuhëve do të zhvillojë dhe realizojë hetimet sipas ankesave që i janë drejtuar, duke vepruar apo mos vepruar kur:

- (i) Statusi i barabartë i gjuhëve zyrtare nuk është njohur apo nuk njihet.
- (ii) Çdo dispozitë e çdo ligji apo rregullore në lidhje me përdorimin e gjuhëve zyrtare apo gjuhëve të komuniteteve, gjuha amtare e të cilave nuk është gjuhë zyrtare, nuk është respektuar apo nuk respektohet.

32.4. Komisioni i Gjuhëve mund gjithashtu të kryejë hetime me iniciativë të vet.

32.5. Komisioni i Gjuhëve mund të ndërmjetësojë në situatat kur ndërmjetësimi i tillë kërkohet për të siguruar zbatimin e këtij ligji.

32.6. Në konkludim të hetimit, Komisioni i Gjuhëve mund të nxjerrë rekomandime mbi korrigjimet e kërkuara dhe rekomandon përmirësimet.

32.7. Aty ku rekomandimet e Komisionit të Gjuhës nuk janë zbatuar brenda një periudhe të arsyeshme, ashtu siç është përcaktuar nga Komisioni, Komisioni mund të lëshojë vërejtje me shkrim.

32.8. Aty ku rekomandimet e Komisionit të gjuhëve nuk janë zbatuar brenda një periudhe të arsyeshme, pasi Komisioni të ketë lëshuar vërejtjen me shkrim, kjo duhet të citohet në raportin vjetor të Komisionit për Qeverinë dhe Kuvendin e Kosovës.

32.9. Komisioni i Gjuhëve mund të shqyrtoj dhe të bëjë rekomandime në lidhje me:

- (i) çdo rregullore apo udhëzim administrativ të nxjerrë për zbatimin e këtij ligji dhe
- (ii) çdo rregullore apo udhëzim administrativ tjetër që ndikon apo mund të ndikojë në statusin apo përdorimin e gjuhëve zyrtare apo gjuhëve të komuniteteve gjuha amtare e të cilave nuk është gjuhë zyrtare.

32.10. Kompetencat detaje dhe përbërja e Komisionit do të përcaktohen me një udhëzim administrativ të lëshuar nga Zyra e Kryeministrit, duke marrë parasysh të drejtat dhe interesat e të gjitha komuniteteve gjuhësore në Kosovë, dhe duke marrë parasysh nevojën për të pasqyruar dallimet gjuhësore të komuniteteve në Kosovë, 90 ditë pas shpalljes së këtij Ligji..

32.11. Brenda periudhës njëvjeçare pas miratimit të këtij ligji dhe më pastaj në baza vjetore, Komisioni i Gjuhëve do të informojë Qeverinë dhe Parlamentin e Kosovës rreth masave ligjore dhe masave të tjera të ndërmarra për zbatimin e këtij ligji.

Sanksionet administrative
Neni 33

Sanksionet administrative në rast të shkeljes së dispozitave të këtij Ligji përcaktohen me udhëzim administrativ të lëshuar nga Ministria e Shërbimeve Publike.

PJESA E KATËRT
Dispozitat kalimtare dhe të fundit

Neni 34

Institucionet e Kosovës përdorin gjuhën angleze në punën e tyre, në kontakte dhe në dokumente zyrtare gjatë mandatit të Administratës së Përkohshme të Misionit të Kombeve të Bashkuara në Kosovë.

Neni 35

Institucionet e Përkohshme të Vetëqeverisjes janë të obliguara që në aktet e tyre të miratojnë rregullore të hollësishme për përdorimin e gjuhëve, në pajtueshmëri me këtë ligj.

Neni 36

36.1. Brenda afatit prej gjashtë (6) muajsh pas shpalljes së këtij Ligji nga PSSP-ja, Institucionet e Përkohshme të Vetëqeverisjes do të nxjerrin udhëzime administrative me qëllim të zbatimit të këtij Ligji.

36.2. Qeveria e Kosovës do të zhvillojë programin për ngritje të vetëdijes publike lidhur me këtë ligj, menjëherë pas shpalljes së tij.

Neni 37

Ky ligj shfuqizon çdo dispozitë të ligjit në fuqi, që është në kundërshtim me të.

Neni 38

Ky ligj hyn në fuqi pas miratimit të tij nga Kuvendi i Kosovës dhe pas shpalljes së tij nga Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm.

Ligji Nr. 02/L-37
27 korrik 2006

Kryetari i Kuvendit të Kosovës,

Kolë Berisha